

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

621

VITENDO VYA KUJIFUNZA KISWAHILI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2020

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina sehemu **A, B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka kila sehemu **B** and **C**.
3. Sehemu **A** ina alama **arobaini (40)** na sehemu **B** na **C** zina alama **thelathini (30)** kila moja.
4. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Orodhesha zana nne atakazotumia mwalimu kumfundisha mtoto stadi ya kusimulia.

Kwanza, kadi za picha zinaweza kutumika kuonyesha picha za hadithi au tukio fulani, hivyo kumsaidia mtoto kueleza hadithi kwa kuzingatia picha hizo.

Pili, vitabu vya hadithi vyenye picha husaidia mtoto kufuata mtiririko wa tukio na kueleza matukio kwa maneno yake mwenyewe.

Tatu, puppets au vibonye vya kuigiza hutumika kuiga wahusika wa hadithi, na hivyo kumsaidia mtoto kuendeleza uelewa na stadi za kusimulia.

Nne, vifaa vya sauti kama vile rekodi au redio zinazoonyesha hadithi hurahisisha mtoto kujifunza muundo wa hadithi na misemo inayofaa katika kusimulia.

2. Chambua kwa kifupi changamoto nne za kutumia mbinu ya igizo katika kufundisha hatua za ukuaji wa lugha kwa mtoto.

Kwanza, baadhi ya watoto wanaweza kuwa na aibu au hofu ya kuigiza mbele ya wenzake, hivyo kupunguza ushiriki wao kikamilifu.

Pili, ukosefu wa vifaa vya kutosha au vipindi vya kutosha vya kuigiza unaweza kuathiri jinsi mbinu hii inavyofanikisha ujifunzaji.

Tatu, watoto wengine wanaweza kutoelewa vizuri maelezo ya igizo, hivyo kupelekea mkanganyiko katika kujifunza maneno na misemo.

Nne, muda unaohitajika kuandaa na kufundisha mbinu ya igizo ni mrefu ikilinganishwa na mbinu nyingine, jambo ambalo linaweza kuathiri ratiba ya masomo.

3. Bainisha njia nne anazoweza kuzitumia mtoto ili kuweza kutambua maneno katika kujifunza lugha.

Kwanza, mtoto anaweza kutambua maneno kwa kuiga maneno yanayozungumzwa na mzazi au mwalimu.

Pili, kusikiliza hadithi au maelezo na kujaribu kurudia maneno muhimu kunasaidia kutambua maneno mapya.

Tatu, kushiriki katika michezo ya maneno au kuhesabu maneno husaidia mtoto kuona maneno katika muktadha na kuimarisha utambulisho wake.

Nne, kuandika au kuchora maneno kwenye karatasi au mchoro husaidia mtoto kuunganisha sauti na muundo wa neno, hivyo kutambua maneno kwa urahisi.

4. Taja mazoezi manne ya kulainisha viungo vya mtoto ili kumwandaa kujifunza stadi za awali za kuandika.

Kwanza, mazoezi ya kukunjua na kupanua vidole husaidia katika kudhibiti penseli au kipande cha rula.

Pili, michezo ya kuzungusha mikono au kupiga mikono pamoja huimarisha misuli ya mkono na shina la vidole, muhimu katika maandiko.

Tatu, kushikilia na kubeba vitu vidogo kama marbles au beads husaidia kujenga udhibiti wa mikono na vidole.

Nne, kuigiza kuandika kwenye hewa au kutumia kidole kwenye mchoro wa mchanga kunasaidia mtoto kuelewa harakati za kuandika kabla ya kutumia karatasi.

5. Eleza kwa kifupi jinsi mtoto anavyoweza kutumia lugha katika kujenga mahusiano mazuri katika jamii.

Kwanza, mtoto anapozungumza kwa heshima na wenzake, anajenga uhusiano wa kirafiki na heshima ya pamoja.

Pili, kuzungumza kuhusu hisia na mahitaji yake kunasaidia wenzake kuelewa na kushirikiana naye.

Tatu, kutumia lugha ya kueleza shukrani au kuomba msaada huimarisha maadili ya kijamii na urafiki.

Nne, kushiriki katika mazungumzo ya pamoja na watoto wengine husaidia kujenga uelewa wa ushirikiano na kushirikiana kwa pamoja.

6. Fafanua kwa kifupi matendo manne ambayo mzazi anaweza kuyafanya ili kukuza lugha kwa mtoto wa miaka sita hadi miwili.

Kwanza, mzazi anaweza kusoma hadithi na kumshirikisha mtoto, akimuuliza maswali na kumsaidia kueleza maneno mapya.

Pili, kuzungumza kila siku na mtoto kuhusu shughuli za nyumbani au za nje kunasaidia kuongeza msamiati na uelewa wa lugha.

Tatu, kumwimbia au kumtumia nyimbo za wimbo husaidia mtoto kuelewa matamshi na midundo ya maneno.

Nne, kuhimiza mtoto kuzungumza na watoto wenzao au marafiki husaidia kujenga stadi za lugha kupitia uigaji na mazungumzo.

7. Onesha hatua nne za kufuata wakati wa kufundisha kuandika herufi 'b'.

Kwanza, onyesha herufi 'b' kwa kutumia kadi ya rangi au mchoro ili kuvutia umakini wa mtoto.

Pili, eleza sauti ya herufi 'b' kwa uwazi na kumsaidia mtoto kutambua tofauti na herufi nyingine.

Tatu, toa fursa kwa mtoto kuigiza kuandika herufi 'b' kwa kutumia kidole kwenye hewa au mchoro.

Nne, andika herufi 'b' pamoja na mtoto kwenye karatasi au sanduku la mchoro ili kuimarisha utambulisho na muundo wa herufi.

8. Orodhesha zana nne ambazo mwalimu anaweza kutumia kufundisha mtoto kutamka maneno.

Kwanza, kadi za picha zinasaidia kuonyesha neno au tukio linalopaswa kutamkwa.

Pili, puppets au vibonye vya kuigiza husaidia mtoto kuiga matamshi sahihi kupitia wahusika.

Tatu, vitabu vya hadithi vyenye picha vinasaidia mtoto kuona neno na kutoa sauti yake ipasavyo.

Nne, vifaa vya sauti kama vile redio au rekodi hurahisisha mtoto kusikiliza na kurudia maneno kwa usahihi.

9. Fafanua kwa kifupi jinsi mazingira yafuatayo yanavyochangia katika kujifunza stadi za awali za kusoma kwa mtoto:

(a) Mazingira ya nyumbani

Mazingira ya nyumbani hutoa msingi wa lugha na msamiati kwa mtoto kupitia mazungumzo ya kila siku na uhusiano na wazazi na ndugu. Hii inamuwezesha mtoto kuelewa maneno, misemo, na mtindo wa lugha kabla hata ya kuanza shule.

(b) Mazingira ya shuleni

Mazingira ya shuleni hutoa fursa ya kushirikiana na walimu na watoto wenzao. Kupitia masomo ya kusoma na mazoezi ya vitendo, mtoto anapata ujuzi wa kufuata maelekezo, kuelewa hadithi, na kuiga maneno na sentensi sahihi.

10. "Mbinu za kufundishia stadi ya kuandika kwa watoto wa darasa la awali lazima ziwe na Sifa stahiki."
Ainisha sifa nne.

Kwanza, mbinu lazima ziwe rahisi na kueleweka ili mtoto aweze kuzifuata kwa urahisi.

Pili, mbinu lazima ziwe ya kuvutia na ya kufurahisha ili kuhamasisha ushiriki wa mtoto.

Tatu, mbinu lazima ziwe za vitendo na zinajumuisha mazoezi ya moja kwa moja ili kuimarisha kumbukumbu na stadi.

Nne, mbinu lazima ziwe salama na zinazohakikisha mtoto haathiriki hatari yoyote wakati wa kujifunza kuandika.

SEHEMU B (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka sehemu hii.

11. "Mwalimu anapomfundisha mtoto stadi za awali za kuzungumza anaweza kukutana na changamoto nyingi." Thibitisha kauli hiyo kwa hoja tano.

Kwanza, baadhi ya watoto wanaweza kuwa na aibu au hofu ya kuzungumza mbele ya darasa, hivyo kuathiri ushiriki wao.

Pili, watoto wengine wanaweza kuwa na msamiati mdogo au kukosa maneno sahihi, jambo linalowafanya wasieleze mawazo yao kikamilifu.

Tatu, tofauti za lugha ya nyumbani na lugha ya shule zinaweza kuleta changamoto katika kuelewa na kutumia maneno sahihi.

Nne, baadhi ya watoto wanaweza kuwa na matatizo ya sauti au lahaja, hivyo kupunguza ufasaha wa kuzungumza.

Tano, wakati na rasilimali ni changamoto kwani mwalimu hana muda au vifaa vya kutosha kuzingatia mahitaji ya kila mtoto.

12. Fafanua kwa kina mambo matano yanayoweza kuathiri ujifunzaji wa stadi za awali za kusoma kwa mtoto katika mazingira ya shuleni.

Kwanza, uelewa na utaalamu wa mwalimu huchangia jinsi mtoto anavyopokea mafunzo. Mwalimu anayejua mbinu sahihi za ufundishaji hufanikisha ujifunzaji kwa urahisi.

Pili, idadi ya watoto darasani inaweza kuathiri msaada binafsi; darasa lenye watoto wengi sana linaweza kufanya mwalimu kushindwa kuzingatia kila mtoto.

Tatu, rasilimali za ufundishaji kama vitabu, kadi za picha, na vyombo vya kuchora vinavyopatikana huathiri kiwango cha mtendaji wa watoto.

Nne, mazingira ya kihisia na kijamii kama usalama na uhusiano mzuri kati ya watoto na mwalimu huchangia motisha na ushiriki wa mtoto.

Tano, ratiba na muda wa mafunzo unaopewa stadi za awali za kusoma huchangia jinsi mtoto anavyopata fursa ya kuendelea katika mazoezi ya kusoma na kuelewa maneno.

14. Chambua taida tano za kutumia zana za kufundishia wakati wa kufundisha stadi ya kuandika kwa darasa la awali.

Kwanza, kadi za picha husaidia mtoto kuona na kuelewa maneno au herufi kwa uwazi, hivyo kuunganisha picha na neno.

Pili, vitabu vya hadithi vinasaidia katika kufuata mtiririko wa maneno na sentensi, na kuimarisha kumbukumbu ya maneno.

Tatu, vibonye au puppets husaidia mtoto kuigiza na kurudia maneno sahihi kupitia wahusika, hivyo kuimarisha matamshi.

Nne, vyombo vya uandishi kama karatasi, rula, na penseli husaidia mtoto kufanya vitendo halisi vya kuandika na kuendeleza udhibiti wa mkono.

Tano, vifaa vya sauti vinasaidia mtoto kusikiliza maneno na kurudia kwa usahihi, hivyo kuboresha uelewa wa sauti na matamshi.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka sehemu hii.

14. Chambua kwa kina hatua tano utakazozifuata unapomfundisha mtoto kusoma neno baba kwa kutumia mbinu ya onesho.

Kwanza, onyesha neno "baba" kwa kadi au karatasi na picha zinazohusiana na neno hilo ili kuvutia umakini wa mtoto.

Pili, tafsiri na eleza kila herufi ya neno kwa sauti yake sahihi na hakikisha mtoto anafuatilia midundo ya sauti.

Tatu, oneshwa kila herufi kwa vitendo, kwa mfano kuandika kwenye hewa au kuonyesha alama kwa kidole, ili mtoto aone mwendo wa herufi.

Nne, omba mtoto arudie neno "baba" kwa kuzingatia sauti na mpangilio wa herufi, akitumia mwongozo wa mwalimu pale anapohitaji msaada.

Tano, fanya mazoezi ya kurudia neno "baba" katika muktadha tofauti, kama kuzungumza kuhusu baba wake au kucheza mchezo, ili kuimarisha utambuzi wa neno.

15. Bainisha matendo matano atakayoyafanya Mwalimu kumzoosha mtoto kusikiliza kwa makini.

Kwanza, kutoa maelekezo kwa uwazi na kwa utaratibu ili mtoto ajue hasa anachotakiwa kusikiliza.

Pili, kutumia sauti ya kuvutia na midundo tofauti ili kumfanya mtoto aangalie kwa makini.

Tatu, kuhusisha watoto katika maswali na majibu ili kuhakikisha wanashirikiana kikamilifu na maelezo yanayotolewa.

Nne, kutumia vifaa vya kuona na sauti kama picha, kadi, au rekodi ili kuongeza uelewa na umakini.

Tano, kutoa pongezi au motisha pale mtoto anaposikiliza kwa usahihi, hivyo kumhimiza kuendelea kusikiliza kwa makini.

16. Eleza matayarisho manne ya mwanzo yanayohitajika ili kumfundisha mtoto stadi za awali za kuandika.

Kwanza, kutoa vifaa sahihi vya kuandika kama karatasi, penseli, rula, na mchoro wa mafunzo.

Pili, kuweka mazingira tulivu na yasiyo na usumbufu ili mtoto aweze kuzingatia mafunzo.

Tatu, kuhakikisha mtoto ana uelewa wa misingi ya herufi, sauti, na maneno kabla ya kuanza kuandika.

Nne, kuandaa mazoezi madogo ya mikono na vidole kama kupanua na kukunjua vidole ili kuimarisha udhibiti wa mkono na vidole.